YURIDIK FANLAR AXBOROTNOMASI
ВЕСТНИК ЮРИДИЧЕСКИХ НАУК
REVIEW OF LAW SCIENCES

huquqiy ilmiy-amaliy jurnal

правовой научно-практический журнал

legal scientific-practical journal

2026-yil 1-son

VOLUME 10 / ISSUE 1 / 2026
DOI: HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.ROLS.2025.10.1.

ISSN 2181-919X
E-ISSN 2181-1148
DOI: HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.ROLS

Crossref Content Registration

2026-YIL 1-SON
VOLUME 10
ISSUE 1 / 2026

MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT YURIDIK UNIVERSITETI

"Yuridik fanlar axborotnomasi – Вестник юридических наук – Review of law sciences" huquqiy ilmiy-amaliy jurnali O'zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2020-yil 22-dekabrda 0931-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatidan o'tkazilgan.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro'yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko'paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Sotuvda kelishilgan narxda.

Nashr bo'yicha mas'ul:
O. Choriyev

Muharrirlar:
E. Mustafayev,
Y. Yarmolik,
M. Sharifova,
Sh. Beknazarova,
X. Yuldasheva

Musahhih:
M. Tursunov

Texnik muharrir:
U. Sapayev

Dizayner:
D. Rajapov

Tahririyat manzili:
100047. Toshkent shahar,
Sayilgoh ko'chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Veb-sayt: review.tsul.uz
E-mail: reviewjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1385.

Nashriyot litsenziyasi
№ 174625, 29.11.2023-y.

Jurnal 2026-yil 25-martda bosmaxonaga topshirildi.
Qog'oz bichimi: A4.
Shartli bosma tabog'i: 23,5
Adadi: 100. Buyurtma: № 46.

Bosmaxona litsenziyasi
29.11.2023 № 174626

TDYU bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko'chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

TAHRIR HAY'ATI

BOSH MUHARRIR
B. Xodjayev – Toshkent davlat yuridik universiteti rektori, yuridik fanlar doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI
Z. Esanova – Toshkent davlat yuridik universiteti Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor

MAS'UL MUHARRIR
O. Choriyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Tahririy-nashriyot markazi direktori

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI
Y. Kanyazov – Adliya vazirligi huzuridagi Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti direktori, yuridik fanlar nomzodi
J. Tashkulov – Fanlar akademiyasi Davlat va huquq instituti bo'lim boshlig'i, yuridik fanlar doktori, professor
U. To'xtasheva – Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi direktori o'rinbosari, yuridik fanlar doktori, professor
M. Yasan – Balikesir universiteti Huquq fakulteti professori (Turkiya)
S. Ma'mun – Islam Negeri universiteti o'qituvchisi (Indoneziya)
Sh. Asadov – O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi Yuridik ta'lim va sud-ekspertiza boshqarmasi boshlig'i, yuridik fanlar doktori, professor
I. Ergashev – Toshkent davlat yuridik universiteti Ma'muriy va moliya huquqi sho'basi professori, yuridik fanlar doktori
J. Nematov – Toshkent davlat yuridik universiteti Ma'muriy va moliya huquqi sho'basi professori, yuridik fanlar doktori
M. Aminjonova – O'zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi Qonunchilik ijrosi ustidan nazoratni tashkil etish kafedrasi dotsenti, yuridik fanlar doktori
M. Raximov – Toshkent davlat yuridik universiteti Tadqiqot markazi boshlig'i, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori
I. Djurayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Sud hokimiyati, advokatura va huquqni muhofaza qiluvchi organlar sho'basi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor
O. Narzullayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Ekologiya huquqi sho'basi professori, yuridik fanlar doktori
F. Maxmudov– Adliya vazirligi huzuridagi Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti direktori o'rinbosari, yuridik fanlar doktori, dotsent
M. Kadirova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat-protsessual huquqi sho'basi professor v.b., yuridik fanlar doktori
I. Yakubova – Toshkent davlat yuridik universiteti Intellektual mulk huquqi sho'basi professor v.b., yuridik fanlar doktori
A. Muxamedjanov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va inson huquqlari sho'basi professori, yuridik fanlar doktori
N. Niyazova – Toshkent davlat yuridik universiteti O'zbek tili va adabiyoti sho'basi professori, pedagogika fanlari nomzodi

E-ISSN 2181-1148
ISSN 2181-919X

УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Правовой научно-практический журнал «Вестник юридических наук – Yuridik fanlar axborotnomasi – Review of Law Sciences» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 22 декабря 2020 года с удостоверением № 0931.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:
О. Чориев

Редакторы:
Э. Мустафаев,
Е. Ярмолик,
М. Шарифова,
Ш. Бекназарова,
Х. Юлдашева

Корректор:
М. Турсунов

Технический редактор:
У. Сапаев

Дизайнер:
Д. Ражапов

Адрес редакции:
100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт: review.tsul.uz
E-mail: reviewjournal@tsul.uz

Подписной индекс: 1385.

Издательская лицензия
от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию 25.03.2026.
Формат бумаги: А4.
Усл. п. л. 23,5. Тираж: 100 экз.
Номер заказа: 46.

Лицензия типографии
от 29.11.2023 № 174626.

Отпечатано в типографии Ташкентского государственного юридического университета.
100047, г. Ташкент, ул. Сайилгох, дом 37.

© Ташкентский государственный юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Б. Ходжаев – ректор Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

З. Эсанова – проректор Ташкентского государственного юридического университета по научной работе и инновациям, доктор юридических наук, профессор

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

О. Чориев – директор Редакционно-издательского центра Ташкентского государственного юридического университета

ЧЛЕНЫ РЕДКОЛЛЕГИИ

Е. Каньязов – директор Института переподготовки и повышения квалификации юридических кадров при Министерстве юстиции, кандидат юридических наук

Ж. Ташкулов – заведующий отделом Института государства и права Академии наук, доктор юридических наук, профессор

У. Тухташева – заместитель директора Агентства по противодействию коррупции Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

М. Ясан – профессор юридического факультета Университета Балыкесир (Турция)

С. Маъмун – преподаватель Исламского государственного университета (Индонезия)

Ш. Асадов – начальник управления юридического образования и судебной экспертизы Министерства юстиции Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

И. Эргашев – профессор сектора административного и финансового права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Ж. Нематов – профессор сектора административного и финансового права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

М. Аминжонова – доцент кафедры организации контроля за исполнением законодательства Правоохранительной академии Республики Узбекистан, доктор юридических наук

М. Рахимов – начальник Центра исследований Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

И. Джураев – заведующий сектором судебной власти, адвокатуры и правоохранительных органов Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

О. Нарзуллаев – профессор сектора экологического права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Ф. Махмудов – заместитель директора Института переподготовки и повышения квалификации юридических кадров при Министерстве юстиции, доктор юридических наук, доцент

М. Кадирова – и.о. профессора сектора уголовно-процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

И. Якубова – и.о. профессора сектора права интеллектуальной собственности Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Мухамеджанов – профессор сектора международного права и прав человека Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Н. Ниязова – профессор сектора узбекского языка и литературы Ташкентского государственного юридического университета, кандидат педагогических наук

2026-YIL 1-SON
VOLUME 10
ISSUE 1 / 2026

FOUNDER: TASHKENT STATE UNIVERSITY OF LAW

"Yuridik fanlar axborotnomasi – Вестник юридических наук – Review of law sciences" legal scientific-practical journal was registered by Press and Information Agency of Uzbekistan on December 22, 2020, with certificate number 0931.

The journal is included in the list of journals of the Supreme Attestation Commission under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan. Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of materials of the journal are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:
O. Choriev

Editors:
E. Mustafaev,
E. Yarmolik,
M. Sharifova,
Sh. Beknazarova,
Kh. Yuldasheva

Proofreader:
M. Tursunov

Technical editor:
U. Sapaev

Designer:
D. Rajapov

Publishing department addess:
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: review.tsul.uz
E-mail: reviewjournal@tsul.uz

Subscription index: 1385.

Publishing license
№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 25.03.2026.
Paper size: A4.
Cond.p.f: 23,5.
Units: 100. Order: № 46.

Printing house license
№ 174626, 29.11.2023.

Published in the Printing house of Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city, Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF

B. Xodjaev – Rector of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

DEPUTY EDITOR

Z. Esanova – Deputy Rector for Scientific Affairs and Innovations of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

EXECUTIVE EDITOR

O. Choriev – Director of the Publishing and Editorial Center of Tashkent State University of Law

MEMBERS OF EDITORIAL BOARD

Y. Kanyazov – Director of the Institute for Retraining and Advanced Training of Legal Personnel under the Ministry of Justice, Candidate of Legal Sciences

J. Tashkulov – Head of the Department of the Institute of State and Law of the Academy of Sciences, Doctor of Law, Professor

U. Tuxtasheva – Deputy Director of the Anti-Corruption Agency, Doctor of Law, Professor

M. Yasan – Professor of the Faculty of Law, Balikesir University (Turkey)

S. Ma'mun – Lecturer at Universitas Islam Negeri (Indonesia)

Sh. Asadov – Head of the Department of Legal Education and Forensic Examination of the Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

I. Ergashev – Professor of the Department of Administrative and Financial Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

J. Nematov – Professor of the Department of Administrative and Financial Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

M. Aminjonova – Associate Professor of the Department of Organization of Control over the Execution of Legislation of the Law Enforcement Academy of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law

M. Rakhimov – Head of the Research Center of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

I. Djuraev – Head of the Department of Jucidiary, Advocacy and Law Enforement Agencies of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

O. Narzullaev – Professor of the Department of Environmental Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

F. Makhmudov – Deputy Director of the Institute for Retraining and Advanced Training of Legal Personnel under the Ministry of Justice, Doctor of Law, Associate Professor

M. Kadirova – Acting Professor of the Department of Criminal Procedure Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

I. Yakubova – Acting Professor of the Department of Intellectual Property Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Mukhamedjanov – Professor of the Department of International Law and Human Rights of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

N. Niyazova – Professor of the Department of Uzbek Language and Literature of Tashkent State University of Law, Candidate of Pedagogical Sciences

E-ISSN 2181-1148
ISSN 2181-919X

MUNDARIJA

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA'MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

11 **ALLAMBAYEV JAVLONBEK RUSTAMOVICH**
Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishlarni ko'rib chiqishda ma'muriy ogohlantirish jazosini qo'llash istiqbollari

21 **SULTANOV RAHMON AVALBOYEVICH**
Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda davlat boshqaruvini raqamlashtirish

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

28 **G'ULOMOV AKMALJON SHUKURILLAYEVICH**
Yangi Fuqarolik kodeksida "farqlash qobiliyati"ni mustahkamlash zaruriyati

34 **INOYATOVA SOXIBA FAZILOVNA**
Fuqarolik huquqlarini himoya qilishning fuqarolik huquqi kategoriyasi sifatidagi tizimli talqini

50 **MAMADIYEV ABROR ABDURAXMON O'G'LI**
Kompensatsiyaning fuqarolik-huquqiy tabiatiga oid ilmiy qarashlar

12.00.04 – FUQAROLIK PROTSESSUAL HUQUQI. IQTISODIY PROTSESSUAL HUQUQI. HAKAMLIK JARAYONI VA MEDIATSIYA

60 **ODILOVA SITORA BOBIR QIZI**
Sud amaliyotida protsessual muddatlar buzilishi va sud qarorlarini bekor qilish

12.00.06 – TABIIY RESURSLAR HUQUQI. AGRAR HUQUQ. EKOLOGIK HUQUQ

69 **NISHONOV ABDULLOH UBAYDULLOH O'G'LI**
Muhofaza zonalari hududidagi yer uchastkalaridan foydalanishning huquqiy tartibini takomillashtirish

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

79 **JUMANIYOZOVA ZARNIGOR MAXAMMADI QIZI**
Odam savdosi jinoyatining obyekti va predmeti: jinoyat-huquqiy tahlil

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

90 **MADAMINOVA DURDONA ISKANDAROVNA**
Migratsion jarayonlarni huquqiy tartibga solish muammolari: AQSH misolida

105 **MUSAYEV DJAMALIDDIN KAMALOVICH**
Giyohvandlikka qarshi kurashish xavfsizligi strategiyalarida sun'iy intellektning innovatsion algoritmlari

113 **MAXAMATOV MAXMUD MAXAMATAMINOVICH**
Shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilishning zamonaviy tendensiyalari va O'zbekiston qonunchiligini takomillashtirish istiqbollari

122 **XODJAYEVA AZIZA BAXTIYOROVNA**
Barqaror qishloq xo'jaligini xalqaro huquqiy tartibga solish: O'zbekistonda FAO va IFAD modeli

131 **XOLMIRZAYEVA SHOXISTA ARZIQUL QIZI**
Migratsiya bo'yicha xalqaro tashkilot doirasida noqonuniy migratsiyaga qarshi kurashish masalalari

2026-YIL 1-SON
VOLUME 10
ISSUE 1 / 2026

12.00.12 – KORRUPSIYA MUAMMOLARI

139 **MIRZAYEV RAHMATULLA IBODULLAYEVICH**
Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida sun’iy intellektni joriy etishning tashkiliy omillari

150 **MUSASHAYXOV KARIMJON XUSANXANOVICH**
Professional sport sohasidagi ma’muriy boshqaruv jarayonlarida korrupsiyaviy omillar: muammolar va ularni bartaraf etish yo‘llari

159 **AHMADOV ALIMARDON AXMADOVICH**
Aktivlarni qaytarish va korrupsiyani idrok qilish indeksi o‘rtasidagi bog‘liqlik: Yaponiya tajribasi hamda O‘zbekistonda qo‘llash imkoniyati

12.00.13 – INSON HUQUQLARI

175 **MUHITDINOVA FIRYUZA ABDURASHIDOVNA, MAMASOLIYEV SAIDAKMAL SAIDAKBAROVICH**
Inson huquqlari avlodlari nazariyasining rivojlanishi: an’anaviy huquqlardan raqamli huquqlarga o‘tish masalalari

186 **ODILOV JAMSHID BOBIRMIRZO O‘G‘LI**
Inson ekologik huquqlarini ta’minlashning xalqaro huquqiy jihatlari

195 **RUZINAZAROV SHUXRAT NURALIYEVICH**
Ilm va adolatga sodiqligi bilan e’zoz topgan huquqshunos (Mamlakat Vosiqovaning yorqin xotirasiga bag‘ishlanadi)

E-ISSN 2181-1148
ISSN 2181-919X

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО. ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

11 **АЛЛАМБАЕВ ЖАВЛОНБЕК РУСТАМОВИЧ**
Перспективы применения предупреждения как меры административного наказания при рассмотрении дел об административных правонарушениях

21 **СУЛТАНОВ РАХМОН АВАЛБОЕВИЧ**
Цифровизация государственного управления в обеспечении продовольственной безопасности

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО. СЕМЕЙНОЕ ПРАВО. МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

28 **ГУЛОМОВ АКМАЛЖОН ШУКУРИЛЛАЕВИЧ**
Необходимость закрепления «способности к различению» в новом Гражданском кодексе

34 **ИНОЯТОВА СОХИБА ФАЗИЛОВНА**
Системное осмысление защиты гражданских прав как категории гражданского права

50 **МАМАДИЕВ АБРОР АБДУРАХМОН УГЛИ**
Научные взгляды на гражданско-правовую природу компенсации

12.00.04 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО. ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО. АРБИТРАЖ И МЕДИАЦИЯ

60 **ОДИЛОВА СИТОРА БОБИР КИЗИ**
Нарушение процессуальных сроков в судебной практике и отмена судебных решений

12.00.06 – ПРИРОДОРЕСУРСНОЕ ПРАВО. АГРАРНОЕ ПРАВО. ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ПРАВО

69 **НИШОНОВ АБДУЛЛОХ УБАЙДУЛЛОХ УГЛИ**
Совершенствование правового режима использования земельных участков в границах охранных зон

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВ

79 **ЖУМАНИЁЗОВА ЗАРНИГОР МАХАММАДИ КИЗИ**
Объект и предмет преступления торговли людьми: уголовно-правовой анализ

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

90 **МАДАМИНОВА ДУРДОНА ИСКАНДАРОВНА**
Проблемы правового регулирования миграционных процессов: на примере США

105 **МУСАЕВ ДЖАМАЛИДДИН КАМАЛОВИЧ**
Инновационные алгоритмы искусственного интеллекта в стратегиях антинаркотической безопасности

113 **МАХАМАТОВ МАХМУД МАХАМАТАМИНОВИЧ**
Современные тенденции защиты персональных данных и перспективы совершенствования законодательства Узбекистана

122 **ХОДЖАЕВА АЗИЗА БАХТИЁРОВНА**
Международно-правовое регулирование устойчивого сельского хозяйства: модель FAO и IFAD в Узбекистане

131 **ХОЛМИРЗАЕВА ШОХИСТА АРЗИКУЛ КИЗИ**
Вопросы противодействия незаконной миграции в рамках Международной организации по миграции

12.00.12 – ПРОБЛЕМЫ КОРРУПЦИИ

139 **МИРЗАЕВ РАХМАТУЛЛА ИБОДУЛЛАЕВИЧ**
Организационные факторы внедрения искусственного интеллекта в сфере противодействия коррупции
150 **МУСАШАЙХОВ КАРИМЖОН ХУСАНХАНОВИЧ**
Коррупционные факторы в процессах административного управления в сфере профессионального спорта: проблемы и пути их устранения
159 **АХМАДОВ АЛИМАРДОН АХМАДОВИЧ**
Взаимосвязь между возвратом активов и индексом восприятия коррупции: опыт Японии и перспективы применения для Узбекистана

12.00.13 – ПРАВА ЧЕЛОВЕКА

175 **МУХИТДИНОВА ФИРЮЗА АБДУРАШИДОВНА, МАМАСОЛИЕВ САИДАКМАЛ САИДАКБАРОВИЧ**
Развитие теории поколений прав человека: проблемы перехода от традиционных прав к цифровым
186 **ОДИЛОВ ЖАМШИД БОБИРМИРЗО УГЛИ**
Международно-правовые аспекты обеспечения экологических прав человека

195 **РУЗИНАЗАРОВ ШУХРАТ НУРАЛИЕВИЧ**
Юрист, удостоенный признания за преданность науке и справедливости
(посвящается светлой памяти Мамлакат Восиковой)

E-ISSN 2181-1148
ISSN 2181-919X

CONTENTS

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

11 **ALLAMBAEV JAVLONBEK RUSTAMOVICH**
Prospects for the application of an administrative warning penalty when considering cases of administrative offenses

21 **SULTANOV RAHMON AVALBOYEVICH**
Digitalization of public administration in ensuring food security

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

28 **GULOMOV AKMALJON SHUKURILLAYEVICH**
The necessity of strengthening “Discernment capacity” in the new Civil Code

34 **INOYATOVA SOKHIBA FAZILOVNA**
Systematic reflection of civil rights protection as a category of civil law

50 **MAMADIEV ABROR ABDURAKHMON UGLI**
Scientific views on the civil-legal nature of compensation

12.00.04 – CIVIL PROCEDURAL LAW. ECONOMIC PROCEDURAL LAW. ARBITRATION PROCESS AND MEDIATION

60 **ODILOVA SITORA BOBIR KIZI**
Violation of procedural time limits in judicial practice and the annulment of court decisions

12.00.06 – THE LAW OF NATURAL RESOURCES. AGRARIAN LAW. ENVIRONMENTAL LAW

69 **NISHONOV ABDULLOH UBAYDULLOH UGLI**
Improvement of the legal procedure for the use of land plots in the territory of protected zones

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

79 **JUMANIYOZOVA ZARNIGOR MAKHAMMADI KIZI**
The object and subject of human trafficking: a criminal-legal analysis

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

90 **MADAMINOVA DURDONA ISKANDAROVNA**
Problems of legal regulation of migration processes: the example of the USA

105 **MUSAEV DJAMALIDDIN KAMALOVICH**
Innovative artificial intelligence algorithms in anti-drug security strategies

113 **MAKHAMATOV MAKHMUD MAKHAMATAMINOVICH**
Modern trends in personal data protection and prospects for improving the legislation of Uzbekistan

122 **KHODJAEVA AZIZA BAKHTIYOROVNA**
International legal regulation of sustainable agriculture: the FAO and IFAD model in Uzbekistan

131 **XOLMIRZAYEVA SHOHKISTA ARZIQUL KIZI**
Issues of combating illegal migration within the framework of the international organization for migration

12.00.12 – CORRUPTION PROBLEMS

139 **MIRZAEV RAHMATULLA IBODULLAYEVICH**
Organizational factors of implementing artificial intelligence in the field of anti-corruption

150 **MUSASHAYKHOV KARIMJON KHUSANKHANOVICH**
Corruption factors in administrative management processes in the field of professional sports: problems and ways to eliminate them

159 **AHMADOV ALIMARDON AKHMADOVICH**
The nexus between asset recovery and corruption perceptions index: Japan's experience and implications for Uzbekistan

12.00.13 – HUMAN RIGHTS

175 **MUKHITDINOVA FIRYUZA ABDURASHIDOVNA, MAMASOLIYEV SAIDAKMAL SAIDAKBAROVICH**
Development of the human rights generation theory: issues of transition from traditional rights to digital rights

186 **ODILOV JAMSHID BOBIRMIRZO UGLI**
International legal aspects of ensuring human environmental rights

195 **RUZINAZAROV SHUKHRAT NURALIYEVICH**
A Jurist Honored for Her Commitment to Science and Justice
(Dedicated to the bright memory of Mamlakat Vosiqova)

E-ISSN 2181-1148
ISSN 2181-919X

Kelib tushgan / Получено / Received: 03.02.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 26.02.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 25.03.2026

DOI: https://dx.doi.org/10.51788/tsul.rols.2025.10.1./EGOE6581
UDC: 342.9(045)(575.1)

MA'MURIY HUQUQBUZARLIK TO'G'RISIDAGI ISHLARNI KO'RIB CHIQISHDA MA'MURIY OGOHLANTIRISH JAZOSINI QO'LLASH ISTIQBOLLARI

Allambayev Javlonbek Rustamovich,
O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi
huzuridagi Bojxona qo'mitasining Bojxona instituti
Umumhuquqiy fanlar kafedrasi o'qituvchisi
ORCID: https://orcid.org/0009-0001-0426-165X
e-mail: javlon9222@gmail.com

Annotatsiya. *Maqola ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishlarni ko'rib chiqishda ma'muriy ogohlantirish jazosini bojxona va boshqa organlar tomonidan qo'llash amaliyotidagi eng muhim masalalarga bag'ishlangan. Muallif ma'muriy jazo, uni liberallashtirish, ma'muriy huquqbuzarlik uchun ma'muriy ogohlantirish jazosini qo'llash tizimining nazariy va amaliy masalalariga to'xtalib, sodir etilgan ma'muriy huquqbuzarlikning kam ahamiyatliligi, ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishlarni ko'rib chiquvchi organ mansabdor shaxsining vakolatlarini tahlil qilgan. Shuningdek, Rossiya Federatsiyasi Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi kodeksi va Qozog'iston Respublikasi Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi kodekslari o'rganilgan. Bojxona sohasidagi ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishlarga ogohlantirish jazosi qo'llanganda sud muayyan ma'muriy huquqbuzarlik uchun ma'muriy jazo chorasi va turini belgilashda ma'muriy jazoni qo'llashning umumiy qoidalariga amal qiladi, bunda huquqbuzarning shaxsi, uning aybdorlik darajasi, mulkiy ahvoli, javobgarlikni yengillashtiruvchi hamda og'irlashtiruvchi holatlar hisobga olinadi. Muallif ogohlantirish jazosi faqat sud emas, ma'muriy ishlarni ko'rib chiquvchi boshqa organlar mansabdor shaxslari tomonidan qo'llanishi qonunchilikka kiritilsa, samarali bo'lishini ta'kidlab, bu borada qator amaliy taklif va tavsiyalarini ilgari surgan.*

Kalit so'zlar: *jazo, huquqiy ta'sir choralari, yengil turdagi huquqbuzarliklar, ogohlantirish, ma'muriy ma'muriy jazo, ogohlantirish, ma'muriy ogohlantirish, bojxona sohasi, bojxona tranziti*

ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИМЕНЕНИЯ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ КАК МЕРЫ АДМИНИСТРАТИВНОГО НАКАЗАНИЯ ПРИ РАССМОТРЕНИИ ДЕЛ ОБ АДМИНИСТРАТИВНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЯХ

Алламбаев Жавлонбек Рустамович,
преподаватель кафедры общеправовых дисциплин
Таможенного института
Таможенного комитета при Министерстве
экономики и финансов Республики Узбекистан

Аннотация. *Статья посвящена наиболее важным вопросам применения административного наказания в виде предупреждения таможенными и другими*

органами при рассмотрении дел об административных правонарушениях. Автор рассматривает теоретические и практические вопросы административного наказания, его либерализации, а также применения предупреждения как меры административного взыскания за административные правонарушения. В работе анализируются такие вопросы, как малозначительность совершённого административного правонарушения, а также полномочия должностных лиц органов, рассматривающих дела об административных правонарушениях. Кроме того, изучены положения Кодекса Российской Федерации об административных правонарушениях и Кодекса Республики Казахстан об административных правонарушениях. Отмечается, что при применении предупреждения по делам об административных правонарушениях в таможенной сфере суд, определяя меру и вид административного наказания за конкретное правонарушение, руководствуется общими правилами назначения административного наказания, учитывая личность правонарушителя, степень его вины, имущественное положение, а также обстоятельства, смягчающие и отягчающие ответственность. Автор подчёркивает, что включение в законодательство нормы, предусматривающей возможность применения наказания в виде предупреждения не только судом, но и должностными лицами других органов, рассматривающих административные дела, будет иметь положительный эффект. В связи с этим выдвигается ряд практических предложений и рекомендаций.

Ключевые слова: *наказание, меры правового воздействия, малозначительные правонарушения, административное наказание, предупреждение, административное предупреждение, таможенная сфера, таможенный транзит*

PROSPECTS FOR THE APPLICATION OF AN ADMINISTRATIVE WARNING PENALTY WHEN CONSIDERING CASES OF ADMINISTRATIVE OFFENSES

Allambaev Javlonbek Rustamovich,
Lecturer of the Customs Institute
of the Customs Committee under the Ministry
of Economy and Finance of the Republic of Uzbekistan

Abstract. *The article is devoted to the most important issues in the practice of applying the penalty of an administrative warning by customs and other bodies when considering cases of administrative offenses. The author touched upon the theoretical and practical issues of administrative punishment, its liberalization, and the system of applying administrative penalty for administrative offenses, the insignificance of the committed administrative offense, and the powers of the official of the body considering cases of administrative offenses. The Code of Administrative Offenses of the Russian Federation and the Code of Administrative Offenses of the Republic of Kazakhstan were also studied. When applying a warning penalty in cases of administrative offenses in the customs sphere, the court, when determining the measure and type of administrative penalty for a specific administrative offense, is guided by the general rules for applying administrative penalties, taking into account the personality of the offender, the degree of his guilt, his financial situation, and mitigating and aggravating circumstances. The author put forward a number of practical proposals and recommendations in this regard, emphasizing the effective aspects of introducing into the legislation the application of a warning punishment not only by the court, but also by officials of other bodies considering administrative cases.*

Keywords: *punishment, administrative penalty, legal measures, minor offenses, warning, administrative warning, customs sphere, customs transit*

Kirish

Oʻzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 20-moddasida shunday norma qayd etilgan: "Oʻzbekiston Respublikasi fuqarosi va davlat bir-biriga nisbatan oʻzaro huquq va majburiyatlar bilan bogʻliqdir. Insonning Konstitutsiya va qonunlarda mustahkamlab qoʻyilgan huquq va erkinliklari daxlsizdir hamda ulardan sud qarorisiz mahrum etishga yoki ularni cheklab qoʻyishga hech kim haqli emas. Insonning huquq va erkinliklari bevosita amal qiladi. Insonning huquq va erkinliklari qonunlarning, davlat organlari, fuqarolarning oʻzini oʻzi boshqarish organlari, ularning mansabdor shaxslari faoliyatining mohiyati va mazmunini belgilaydi. Davlat organlari tomonidan insonga nisbatan qoʻllanadigan huquqiy taʼsir choralari mutanosiblik prinsipiga asoslanishi va qonunlarda nazarda tutilgan maqsadlarga erishish uchun yetarli boʻlishi kerak. Inson bilan davlat organlarining oʻzaro munosabatlarida yuzaga keladigan qonunchilikdagi barcha ziddiyatlar va noaniqliklar inson foydasiga talqin etiladi" (Republic of Uzbekistan, 2023).

Mazkur tamoyildan kelib chiqib, huquqbuzarlik sodir etgan shaxslar qonun asosida javobgarlikka tortiladi. Bunda, ayniqsa, birinchi marta sodir etilgan, ijtimoiy xavfi katta boʻlmagan huquqbuzarliklar boʻyicha yengil jazo choralarini qoʻllash orqali fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish, qonunchilikka boʻlgan ishonchni mustahkamlash mumkin.

Sud muayyan maʼmuriy huquqbuzarlik uchun maʼmuriy jazo chorasi va turini belgilashda maʼmuriy jazo qoʻllanishining umumiy qoidalariga amal qilishi lozim, unga binoan jazoni qoʻllash chogʻida sodir etilgan huquqbuzarlik xususiyati, huquqbuzarning shaxsi, uning aybdorlik darajasi, mulkiy ahvoli, javobgarlikni yengillashtiruvchi va ogʻirlashtiruvchi holatlar hisobga olinadi (Supreme Court of the Republic of Uzbekistan, 2018).

Xalqimizning erkin va farovon, qudratli Yangi Oʻzbekistonni barpo etish boʻyicha xohish-irodasini roʻyobga chiqarish, har bir fuqaroga oʻz salohiyatini rivojlantirish uchun barcha imkoniyatlarni yaratish, sogʻlom, bilimli va maʼnaviy barkamol avlodni tarbiyalash, global ishlab chiqarishning muhim boʻgʻiniga aylangan kuchli iqtisodiyotni shakllantirish, adolat, qonun ustuvorligi, xavfsizlik va barqarorlikni kafolatli taʼminlash maqsadida Oʻzbekistonni yanada rivojlantirish boʻyicha "Oʻzbekiston – 2030" strategiyasi (President of the Republic of Uzbekistan, 2023) tasdiqlandi. Ushbu strategiyada:

– barqaror iqtisodiy oʻsish orqali daromadi oʻrtachadan yuqori boʻlgan davlatlar qatoridan oʻrin olish;

– aholi talablariga va xalqaro standartlarga toʻliq javob beradigan taʼlim, tibbiyot va ijtimoiy himoya tizimini tashkil qilish;

– aholi uchun qulay ekologik sharoitlarni yaratish;

– xalq xizmatidagi adolatli va zamonaviy davlatni barpo etish;

– mamlakatning suvereniteti va xavfsizligini kafolatli taʼminlash kabi ustuvor vazifalar belgilandi.

Yuqoridagi strategiyadan kelib chiqib, birinchi marotaba sodir etilgan, ijtimoiy ahamiyati katta boʻlmagan maʼmuriy huquqbuzarliklar uchun yengil turdagi jazolarni qoʻllash tizimini joriy etish fuqarolarning huquq va erkinliklari himoyasini taʼminlash yoʻlidagi yana bir qadamdir. Shu bilan bir qatorda, bu jamiyat ravnaq topishi va huquqbuzarliklarning takror sodir etilishining oldini oladi. Qolaversa, ijtimoiy ahamiyati katta boʻlmagan huquqbuzarliklar uchun jazoni yengillashtirish fuqarolarda adolatli davlatga boʻlgan ishonchni oshirishga xizmat qiladi.

Metodlar

Tadqiqotda huquqiy tahlil va qiyosiy-huquqiy metodlar qoʻllandi. Sohaga doir tushunchalarga aniqlik kiritildi, maʼmuriy ogohlantirish instituti boʻyicha xorijiy va ma-

halliy olimlarning fikri oʻrganildi. Ma'muriy huquqbuzarlik toʻgʻrisidagi amaliy misollar koʻrib chiqildi.

Natijalar

Avvalo, ma'muriy jazo nima ekanini bilib olish lozim, chunki jazo fuqarolarni ma'lum turdagi huquqbuzarliklar sodir etishdan ogoh etib, qonunlarga hurmat ruhini oshiradi.

Jazo – ayb yoki jinoyati uchun koʻriladigan chora. Qilmishiga yarasha koʻriladigan oqibat, toʻlanadigan tovon (Madvaliyev, 2008).

Jazoni huquqbuzarlik sodir etishda ayblangan shaxslarga nisbatan qoʻllanadigan ma'naviy, moddiy yoki jismoniy cheklashlar bilan bogʻliq boʻlgan majburlov chorasi deb koʻrish mumkin.

Oʻzbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik toʻgʻrisidagi kodeksining 22-moddasida (Republic of Uzbekistan, 1994) "Ma'muriy jazo javobgarlikka tortish chorasi boʻlib, u ma'muriy huquqbuzarlik sodir etgan shaxsni qonunlarga rioya etish va ularni hurmat qilish ruhida tarbiyalash, shuningdek, ana shu huquqbuzarning oʻzi tomonidan ham, boshqa shaxslar tomonidan ham yangi huquqbuzarlik sodir etilishining oldini olish maqsadida qoʻllanadi", deyilgan.

Ma'muriy jazo maqsadiga koʻra ma'muriy majburlov choralarining bir turi hisoblanadi. Ma'muriy jazo ma'muriy majburlovning boshqa choralaridan farqli ravishda huquqbuzar tomonidan ma'muriy qonunchilik hujjatlari bilan qoʻriqlanadigan ijtimoiy munosabatlarga tajovuz qilinganda, ya'ni ma'muriy huquqbuzarlik sodir etilgandagina qoʻllanadigan oʻziga xos maqsadga ega jazo sanksiyalari boʻlib, ma'muriy-protsessual tartibda amalga oshiriladi. Ma'muriy jazo Oʻzbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik toʻgʻrisidagi kodeksi bilan, ma'muriy majburlovning boshqa choralari esa turli normativ hujjatlar bilan tartibga solinadi (Xamedov & Muxamedov, 2017).

Huquq nazariyasiga murojaat etganimizda, ma'muriy huquqbuzarlik toʻgʻrisidagi ishlar uchun ma'muriy ogohlantirish jazosini qoʻllash masalasidagi ba'zi jihatlar bir qator huquqshunos olimlar tomonidan oʻrganilgan. Jumladan, ma'muriy ogohlantirish masalalari D.N. Baxrax, Y.M. Kozlov, A.P. Korenev, B.M. Lazarev, I.I. Veremeyenko, X.T. Odilqoriyev, B.E. Ismoilov, Sh.H. Qodirov, A.A. Rahmonqulov va boshqalarning ilmiy ishlarida oʻz ifodasini topgan.

Mazkur olimlarning ilmiy izlanishlarida ogohlantirishni faqat ijtimoiy ahamiyati katta boʻlmagan, birinchi marotaba sodir etilgan yengil turdagi huquqbuzarliklar uchun qoʻllash boʻyicha tushunchalar berilgan. Ma'muriy ogohlantirish instituti boʻyicha xorijiy va mahalliy olimlar fikri oʻrganilganida xorijiy olimlardan D.N. Baxrax: "Ma'muriy ogohlantirish ma'muriy jazolar tizimidagi eng yengil ta'sir chorasi boʻlib, u huquqbuzarga nisbatan axloqiy-tarbiyaviy ta'sir koʻrsatishga qaratilgan", – deya qayd etganini koʻrish mumkin (Bakhrakh, 2007).

Y.M. Kozlov (2005) bu borada: "Ogohlantirish ma'muriy huquqbuzarlik sodir etgan shaxsga nisbatan davlatning rasmiy salbiy munosabatini ifoda etadi, biroq u mol-mulkiy yoki shaxsiy cheklovlar bilan bogʻliq emas", – deydi.

A.P. Korenev (2002) esa: "Ma'muriy ogohlantirish, qoida tariqasida, kam ijtimoiy xavfli ma'muriy huquqbuzarliklar uchun qoʻllanadi va huquqbuzarni qonuniy xulq-atvorga yoʻnaltirishni maqsad qiladi", – deya ta'kidlaydi.

B.M. Lazarevning (1985) fikricha, ogohlantirish davlat majburlovining maxsus shakli boʻlib, u jazolashdan koʻra oldini olish funksiyasini bajaradi.

I.I. Veremeyenko esa bu jazoni: "Ma'muriy ogohlantirishni qoʻllash huquqni muhofaza qilish organlariga huquqbuzarlik takrorlanishining oldini olish imkonini beradi", – deb tariflagan (Veremeenko, 1975).

Mahalliy olimlarimizdan X.T. Odilqoriyev (2019) bu borada: "Ma'muriy ogohlantirish ma'muriy jazolar tizimidagi eng yengil ta'sir chorasi boʻlib, u asosan huquqbuzarni

jazolash emas, balki qonuniy xulq-atvorga yo'naltirishni maqsad qiladi", – deydi.

B.E. Ismoilovning (2020) fikricha, ma'muriy ogohlantirish kam ijtimoiy xavfli ma'muriy huquqbuzarliklar uchun qo'llanib, davlatning huquqbuzarga nisbatan rasmiy tanbehini ifoda etadi.

Sh.H. Qodirov (2018) esa: "Ma'muriy ogohlantirishni qo'llash huquqbuzarlikning oldini olishga xizmat qiladi hamda ma'muriy jazolarni individuallashtirish imkonini beradi", – deya tushuntiradi.

Hozirgi davrda normativ-huquqiy hujjatlarni yangilashdan maqsad insonlarga zarur sharoitlarni yaratish, ularning huquq va erkinliklarini hamda insonparvarlik tamoyillarining to'g'ri qo'llanishini ta'minlash hisoblanadi.

Muhokama

O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksning jazo turlariga jahon tajribasida qo'llanib kelayotgan ma'muriy ogohlantirish jazosini qo'shishni zamoning o'zi taqozo qilmoqda. Mazkur jazoni qo'shish orqali fuqarolarga bir qancha yengillik ta'minlanadi. Jumladan, birinchi marotaba ijtimoiy ahamiyati katta bo'lmagan huquqbuzarlik sodir qilgan shaxslarga joyning o'zida ogohlantirish qo'llanishi kelgusida huquqbuzarlik sodir etmaslik to'g'risida ogohlantirishga olib keladi. Hozirgi qonunchilik bo'yicha ma'muriy huquqbuzarlik uchun faqat sud idoralari ogohlantirishi mumkin, qolgan mansabdor shaxslarga bunday huquq berilmagan.

O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi 21-moddasida: "Sodir etilgan ma'muriy huquqbuzarlik kam ahamiyatli bo'lgan taqdirda sud huquqbuzarni ma'muriy javobgarlikdan ozod etib, uni ogohlantirish bilan kifoyalanishi mumkin. Agar ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishni ko'rib chiquvchi boshqa organ (mansabdor shaxs) sodir etilgan ma'muriy huquqbuzarlikning kam ahamiyatliligi haqida xulosaga kelsa, ish huquqbuzarni ma'muriy javobgarlikdan ozod qilish haqidagi masalani hal etish uchun ushbu kodeksning 308^{1}-moddasida belgilangan tartibda sudga yuboriladi", deb ko'rsatilgan. Bu esa ma'muriy organ mansabdor shaxsi yengil turdagi ma'muriy huquqbuzarliklar uchun ogohlantirish jazosini qo'llay olmasligi hamda ushbu turdagi ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishlarni soddalashtirilgan tartibda rasmiylashtirish tartibi yoki ogohlantirish shaklida yuritish tartibi belgilanmaganligi sababli barcha ishlar mazmunan ko'rib chiqish uchun Jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudlariga yuboriladi, demakdir. Bu esa ma'muriy organ mansabdor shaxslarning ish hajmi oshib ketishiga, fuqarolarning ovoragarchiligiga sabab bo'lmoqda.

Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishlarni tahlil qilganimizda 2025-yil davomida 690 879 ta (2024-yilda 613 142 ta) ish sudlar tomonidan ko'rib chiqilib, 415 531 (379 067) ta ishga jarima jazosi tayinlanganini ko'rish mumkin (Supreme Court of the Republic of Uzbekistan, 2025).

Shu bilan birgalikda davlat bojxona xizmati organlari tomonidan 2025-yil davomida 42 883 ta bojxona qonun buzilishi bilan bog'liq huquqbuzarliklar aniqlangan bo'lib, 40 702 ta holat yuzasidan ma'muriy ishlar qo'zg'atilgan. Shu bilan birga, 20 511 ta holat "E-qaror" shaklida elektron ko'rib chiqilgan hamda 23,4 mlrd so'm jarima qo'llangan.

Tahlillarga ko'ra, 12 253 ta holatda MJtKning 227^{10}-moddasi 2-qismi bilan, 8 022 ta holatda 227^{22}-modda 2-qismi bilan, 236 ta holatda 227^{13}-modda 3-qismi bilan ma'muriy jazo qo'llash to'g'risida qaror qabul qilingan.

Yuqoridagilarga asosan xorijiy davlatlarning bojxona qonunbuzilishi haqidagi ishlarni ko'rib chiqishida ogohlantirish jazosini qo'llash amaliyoti o'rganilganida ushbu turdagi jazo bir qancha moddalarga kiritilganini ko'rish mumkin. Jumladan, Rossiya Federatsiyasi Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi kodeksi (keyingi o'rinlarda MHtK

deb yuritiladi) 3.4-moddasida shunday belgilangan (Russian Federation, 2001): "Ogohlantirish – jismoniy yoki yuridik shaxsning rasmiy tanbehida ifodalangan ma'muriy jazo chorasi hisoblanadi. Ogohlantirish yozma ravishda beriladi. Rossiya Federatsiyasi xalqlarining inson hayoti va sogʻligʻiga, hayvonot va oʻsimlik dunyosi obyektlariga, atrof-muhitga, madaniy meros obyektlariga (tarixiy va madaniy yodgorliklarga) zarar yetkazilmagan yoki zarar yetkazish xavfi boʻlmagan taqdirda tabiiy va texnogen favqulodda vaziyatlar, shuningdek, mulkiy zarar boʻlmasa, birinchi marta sodir etilgan ma'muriy huquqbuzarliklar uchun ogohlantirish belgilanadi. Ogohlantirish shaklida ma'muriy jazo tayinlash ushbu kodeks II boʻlimining tegishli moddasida yoki Rossiya Federatsiyasi subyektining ma'muriy huquqbuzarliklar toʻgʻrisidagi qonunida nazarda tutilmagan hollarda ma'muriy jarima koʻrinishidagi ma'muriy jazo ogohlantirish bilan almashtiriladi".

Ushbu jazo faqat asosiy ma'muriy jazo sifatida qoʻllanadi hamda ogohlantirish jismoniy yoki yuridik shaxsga ularning noqonuniy xatti-harakat (harakatsizlik) sodir etish ehtimoli toʻgʻrisida rasmiy yozma ogohlantirishdir. Ogohlantirish ma'muriy jazoning eng yengil turi hisoblanadi va qoida tariqasida ma'muriy jarima koʻrinishidagi ma'muriy jazoga muqobil sifatida moddaning sanksiyalarida nazarda tutilgan.

Ogohlantirish jazosi muddati ma'muriy jazo tayinlash toʻgʻrisidagi qaror ijro etilgan kundan boshlab bir yil oʻtgunga qadar davom etadigan ma'muriy jazo holatini shakllantiradi.

Rossiya Federatsiyasi MHtKning quyidagi moddalarida bojxona qoidalarini buzganlik uchun ogohlantirish jazosi qoʻllanishi koʻrsatilgan (Russian Federation, 2001):

16.5-modda. Bojxona nazorati zonasi rejimining buzilishi;

16.6-modda. Baxtsiz hodisa yoki fors-major holatlarida chora koʻrmaslik;

16.8-modda. Bojxona nazorati ostida suv kemasi yoki boshqa suzuvchi vositalar yonida toʻxtash;

16.10-modda. Bojxona tranziti tartibiga rioya qilmaslik;

16.11-modda. Identifikatsiya vositalarini yoʻq qilish, olib tashlash, oʻzgartirish yoki almashtirish;

16.12-modda. Bojxona deklaratsiyasini topshirish yoki hujjatlar va ma'lumotlarni topshirish muddatlariga rioya qilmaslik;

16.14-modda. Tovarlarni saqlash yoki ular bilan operatsiyalarni bajarish tartibini buzish;

16.15-modda (sharhlar bilan soʻnggi nashr). Bojxona organiga hisobotlarni taqdim etmaslik;

16.19-modda 3-qismi. Bojxona protsedurasini belgilangan muddatda bajarmaslik, agarda unga nisbatan uni tugatish talabi belgilangan boʻlsa.

Qozogʻiston Respublikasi MHtKning 43-moddasida (Supreme Court of the Republic of Kazakhstan, 2016): "Ogohlantirish sud, ma'muriy jazo tayinlashga vakolatli organ (mansabdor shaxs) tomonidan rasmiy ravishda berish, sodir yetilgan huquqbuzarlikka salbiy baho berish va jismoniy yoki yuridik shaxsga noqonuniy xatti-harakatlarga yoʻl qoʻyilmasligi toʻgʻrisida ogohlantirishdan iborat. Ogohlantirish yozma ravishda beriladi", deb koʻrsatilgan. Ogohlantirish faqat asosiy ma'muriy jazo sifatida qoʻllanishi mumkin (MHtKning 42-moddasi birinchi qismi) va hech qanday qoʻshimcha jazosiz mustaqil ravishda tayinlanishi kerak.

Qozogʻiston Respublikasi MHtKning quyidagi moddalarida bojxona qoidalarini buzganlik uchun ogohlantirish jazosi qoʻllanishi koʻrsatilgan (Supreme Court of the Republic of Kazakhstan, 2016):

"525-modda. Tovarlarni joʻnatish tartibini buzish (Qozogʻiston Respublikasi davlat daromad organining ruxsatisiz Yevrosiyo iqtisodiy ittifoqining bojxona hududidan tovarlarni olib chiqish tartibini buzish yoki Yevrosiyo iqtisodiy ittifoqi va (yoki) Qozogʻiston

E-ISSN 2181-1148
ISSN 2181-919X

Respublikasining bojxona qonunchiligiga muvofiq jo‘nash uchun hujjatlarni taqdim yetmaslik). Ogohlantirish qo‘llanadi.

2.1 Ushbu moddaning birinchi qismida nazarda tutilgan, ma’muriy jazo qo‘llangandan keyin bir yil ichida qayta-qayta sodir yetilsa, jismoniy shaxslar uchun – besh, kichik biznes yoki notijorat tashkilotlar uchun – o‘n, o‘rta biznes uchun – o‘n besh, yirik biznes uchun – yigirma besh oylik hisob-kitob indekslari miqdorida jarima solishga sabab bo‘ladi.

535-modda. Tovarlarning bojxona deklaratsiyasi tartibini buzish

Deklarant va (yoki) bojxona rasmiylashtiruvi vakili tomonidan tovarlarni bojxona deklaratsiyasi tartibini buzish, ya’ni Yevrosiyo iqtisodiy ittifoqi va (yoki) Qozog‘iston Respublikasining bojxona qonunchiligida bojxona deklaratsiyasi va bojxona deklaratsiyasini to‘ldirish tartibi to‘g‘risidagi talablarga rioya qilmaslik, shu jumladan, tovarlarni bojxona deklaratsiyasi joyida dastlabki, to‘liq bo‘lmagan, davriy va vaqtinchalik bojxona deklaratsiyasi, ushbu bobning boshqa moddalarida nazarda tutilgan hollar bundan mustasno, ogohlantirishga olib keladi.

Ushbu moddaning birinchi qismida nazarda tutilgan harakat ma’muriy jazo qo‘llangandan keyin bir yil ichida qayta-qayta sodir yetilgan bo‘lsa, bazaviy hisoblashning yigirma besh baravari miqdorida jarimaga tortiladi.

558-modda. Qozog‘iston Respublikasi davlat daromadlari organlarining bojxona sohasidagi talablariga rioya qilmaslik

1. Bojxona sohasidagi davlat daromadlari organlari va ularning mansabdor shaxslarining talablariga rioya qilmaslik – ogohlantirish qo‘llanadi.

2. Ushbu moddaning birinchi qismida nazarda tutilgan harakat (harakatsizlik) ma’muriy jazo qo‘llangandan keyin bir yil ichida qayta-qayta sodir yetilsa, bazaviy hisoblashning o‘n besh baravari miqdorida jarima solishga sabab bo‘ladi”.

Bundan tashqari, Yevropa Ittifoqi davlatlari qonunchiligi o‘rganilganida, jumladan, Germaniya Federativ Respublikasining 1987-yil 19-fevralda qabul qilingan “Ma’muriy huquqbuzarliklar to‘g‘risida”gi qonuni (Federal Republic of Germany, 1987) 56-moddasida “Ma’muriy organ tomonidan ogohlantirish” ko‘rsatilgan bo‘lib, “Kichik ma’muriy huquqbuzarliklar bo‘yicha ma’muriy organ tegishli shaxsga ogohlantirish berishi va besh yevrodan ellik besh yevrogacha bo‘lgan miqdorda jarima solishi mumkin”, – deyilgan. Bu huquqbuzarga uning harakati yoki harakatsizligi qonunini buzish deb hisoblangani haqida rasmiy xabarnoma hisoblanadi. Maqsad qoidabuzarlik qayta sodir etilishining oldini olish va sud jarayonlari yoki murakkabroq ma’muriy jarayonlardan qochib, ishni tez hal qilishdan iborat. Ushbu jazo Germaniyada politsiya xodimi, yo‘l harakati inspektori yoki boshqa vakolatli organ tomonidan belgilanishi ko‘rsatilgan.

Yuqoridagi xorij tajribasidan kelib chiqib, O‘zbekiston Respublikasi MJtKning 23-moddasiga “Ma’muriy javobgarlikka tortish to‘g‘risida ogohlantirish” jazosini kiritish hamda 24^1-moddasi sifatida *“Ma’muriy javobgarlikka tortish to‘g‘risida ogohlantirish – fuqarolarga inson hayoti va sog‘lig‘iga, hayvonot va o‘simlik dunyosi obyektlariga, atrof-muhitga, madaniy meros obyektlariga zarar yetkazilmagan yoki zarar yetkazish xavfi bo‘lmagan taqdirda, shuningdek, tabiiy va texnogen favqulodda vaziyatlar, mulkiy zarar bo‘lmasa, birinchi marta sodir etilgan ma’muriy huquqbuzarliklar uchun ogohlantirish belgilanadi. Ma’muriy javobgarlikka tortish to‘g‘risida ogohlantirish jarima ko‘rinishidagi ma’muriy jazo bilan almashtirilishi mumkin. Ma’muriy javobgarlikka tortish to‘g‘risida ogohlantirish yozma ravishda beriladi”,* degan o‘zgartirish kiritish taklif etiladi.

Ogohlantirish mazkur moddalarda ko‘rsatilgan bojxona qoidalarini birinchi marotaba buzgan fuqarolarga qo‘llanadi. Agarda tovar moddiy boyliklarini olib qo‘yish nazar-

da tutilsa yoki yoʻqolishiga olib kelsa yoxud davlat manfaatlariga zarar yetkazilgan boʻlsa, ushbu ogohlantirish jazosi qoʻllanmaydi.

Oʻzbekiston Respublikasi MJtKning quyidagi bojxona qoidalari buzilishi bilan bogʻliq moddalariga birinchi marotaba sodir qilgan taqdirda ogohlantirish jazosini kiritish maqsadga muvofiq:

“227-modda. Bojxona nazorati zonasi rejimining buzilishi;

227[1]-modda (1-qismiga). Bojxona chegarasini kesib oʻtganlik toʻgʻrisida yoki tovarlar va transport vositalarini Oʻzbekiston Respublikasi bojxona hududidan tashqariga olib chiqish maqsadi toʻgʻrisida bojxona organiga xabar berish tartibini buzish;

227[4]-modda (3-qismiga). Bojxona nazorati ostida turgan tovarlar va transport vositalarining bojxona organiga topshirish uchun qabul qilingan bojxona hujjatlari yoki boshqa hujjatlarni yoʻqotish yoxud yetkazib bermaslik;

227[5]-modda. Transport vositasini toʻxtatmaslik yoki bojxona organining ruxsatisiz joʻnatib yuborish;

227[6]-modda. Bojxona nazorati ostida turgan kema va boshqa suzuvchi vositalar yoniga kelib toʻxtash;

227[9]-modda (1-qismiga). Bojxona identifikatsiyalash vositalarini oʻzgartirish, yoʻq qilish, shikastlash yoki yoʻqotish;

227[12]-modda. Bojxona organiga hisobotlarni taqdim etmaslik va hisob-kitob yuritish tartibiga rioya qilmaslik;

227[13]-modda (1-qismiga). Tovarlarni saqlash uchun joylashtirish, ularni saqlash va ular bilan operatsiyalar oʻtkazish tartibini buzish;

227[22]-modda. Tovarlarni deklaratsiyalamaslik yoki notoʻgʻri deklaratsiyalash (2-qismiga)”.

Yuqoridagi takliflar asosida milliy qonunchilik tizimiga yangi me’yorlar kiritilishidan bojxona organlarning samaradorligi va shaffofligi ta’minlash bilan birga, fuqarolarning huquq va erkinligini himoya qilish maqsadi koʻzlanadi.

Biroq MJtKning 21-moddasida huquqbuzarlikning kam ahamiyatliligi sababli ma’muriy javobgarlikdan ozod qilish tartibi belgilangan. Unda: “Sodir etilgan ma’muriy huquqbuzarlik kam ahamiyatli boʻlgan taqdirda, sud huquqbuzarni ma’muriy javobgarlikdan ozod etib, uni ogohlantirish bilan kifoyalanishi mumkin. Agar ma’muriy huquqbuzarlik toʻgʻrisidagi ishni koʻrib chiquvchi boshqa organ (mansabdor shaxs) sodir etilgan ma’muriy huquqbuzarlikning kam ahamiyatliligi haqida xulosaga kelsa, ish huquqbuzarni ma’muriy javobgarlikdan ozod qilish haqidagi masalani hal etish uchun ushbu kodeksning 308[1]-moddasida belgilangan tartibda sudga yuboriladi”, – deb belgilangan.

Ushbu norma huquqni qoʻllovchi organlarga bir qancha yuklama keltirib chiqargani hamda fuqarolar ovoragarchiligiga olib kelgani sababli ma’muriy organ mansabdor shaxslari tomonidan shaxsni ogohlantirish uchun ma’muriy ish sudga joʻnatilmaydi. Va aksincha, fuqarolar toʻplaydigan hujjatlar koʻpligi va ogohlantirish tizimi murakkab boʻlganligi sababli norma qoʻllanmasdan qoladi.

MJtKning 308[1]-moddasida huquqbuzarlikning kam ahamiyatliligi sababli huquqbuzarni ma’muriy javobgarlikdan ozod qilish toʻgʻrisidagi yoki yengilroq ma’muriy jazo chorasini qoʻllash haqidagi masalani hal etish tartibi belgilangan. Unda: “Agar organ (mansabdor shaxs) ma’muriy huquqbuzarlik toʻgʻrisidagi ishni koʻrib chiqayotganda sodir etilgan ma’muriy huquqbuzarlikning kam ahamiyatliligi toʻgʻrisida yoki ushbu kodeksning Maxsus qismidagi moddalarning sanksiyasida nazarda tutilgan eng kam jazodan ham kamroq jazo chorasini qoʻllash uchun asoslar borligi haqida xulosaga kelsa, ma’muriy huquqbuzarlik toʻgʻrisidagi ish huquqbuzarlikning kam ahamiyatliligi sababli huquqbuzarni ma’muriy javobgarlikdan ozod qilish toʻgʻrisidagi yoki yengilroq ma’muriy jazo chorasini qoʻllash haqidagi taqdimnoma bilan sudga yuboriladi.

Huquqbuzarlik kam ahamiyatliligi sababli huquqbuzarni ma'muriy javobgarlikdan ozod qilish to'g'risidagi yoki yengilroq ma'muriy jazo chorasini qo'llash haqidagi taqdimnomada shaxsning ma'muriy javobgarlikdan ozod qilinishi yoki unga nisbatan yengilroq ma'muriy jazo chorasi qo'llash kerakligining sabablari va asoslari bayon etiladi.

Sud huquqbuzarlikning kam ahamiyatliligi sababli huquqbuzarni ma'muriy javobgarlikdan ozod qilish to'g'risidagi yoki yengilroq ma'muriy jazo chorasini qo'llash haqidagi taqdimnomani ko'rib chiqib, ushbu kodeksning 310-moddasida nazarda tutilgan qarorlardan birini chiqaradi.

Huquqbuzarlikning kam ahamiyatliligi sababli huquqbuzarni ma'muriy javobgarlikdan ozod qilish to'g'risidagi yoki yengilroq ma'muriy jazo chorasini qo'llash haqidagi taqdimnoma ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ish sudga kelib tushgan kundan e'tiboran uch sutka ichida ushbu kodeksning 303-, 304-, 306–309-moddalarida nazarda tutilgan umumiy qoidalarga rioya etilgan holda ko'rib chiqiladi", – deb belgilangan. Bu esa ogohlantirish jazosi faqat sud tomonidan qo'llanishini anglatadi.

Xulosa

Yuqoridagi tahlillarga asoslanib, Rossiya Federatsiyasi, Qozog'iston, Germaniya Federativ Respublikasining qonunchiligidagi ogohlantirish jazosini mansabdor shaxs tomonidan soddalashtirilgan tartibda qo'llash to'g'risidagi qoidalariga qo'shilgan holda milliy qonunchilikda ham ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risida bayonnoma tuzish vakolatiga ega organlarning mansabdor shaxslariga ogohlantirish jazosini qo'llash vakolati berilsa, bu huquqbuzarlik sodir etilgan vaqt va joyning o'zida ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishni ko'rib chiqish va ma'muriy javobgarlikka tortish to'g'risida ogohlantirish jazosini qo'llash huquqini beradi. Ushbu ma'muriy ogohlantirish institutini joriy etish orqali birinchi marta kam ahamiyatli ma'muriy huquqbuzarlik sodir etgan fuqarolarni jarimaga tortish o'rniga sodir etgan qilmishining ijtimoiy oqibatlarini tushuntirgan holda ogohlantirish kelgusida bunday qilmishlar sodir etilishining oldini oladi. Shuningdek, sud tizimiga tushayotgan ortiqcha yukni kamaytirish, huquqiy tarbiya va profilaktika choralarini kuchaytirish, bojxona organlarida ham ma'muriy ishlarni tez va sifatli ko'rib chiqishga zamin yaratiladi. Ma'muriy huquqbuzarlik sodir qilgan, doimiy yashash joyiga ega bo'lmagan va chet el fuqarolarning ishi tezkorlik bilan ko'rib chiqilib, qonuniy baho berilishini buning ijobiy natijasi sifatida aytish mumkin.

Bojxona sohasida huquqbuzarlik sodir etilishiga qarshi kurashish bilan huquqbuzarlikning oldini olib bo'lmaydi. Fuqarolarning huquqiy madaniyatini yuksaltirish orqaligina qonun buzilish holatlari kamayishiga erishiladi.

REFERENCES

1. Bakhrakh, D. N. (2007). *Administrativnoe pravo [Administrative law].* Norma.
2. Federal Republic of Germany. (1987). *Act on Regulatory Offenses*. Gesetze im Internet. https://www.gesetze-im-internet.de/owig_1968/BJNR004810968.html
3. Ismoilov, B. E. (2020). *Ma'muriy javobgarlik [Administrative responsibility].* Academy of Legal Sciences.
4. Korenev, A. P. (2002). *Administrativnoe pravo Rossii [Administrative law of Russia].* Shchit-M.
5. Kozlov, Y. M. (2005). *Administrativnoe pravo Rossiyskoy Federatsii [Administrative law of the Russian Federation].* Yurist.

6. Lazarev, B. M. (1985). *Gosudarstvennoe upravlenie i administrativnoe pravo [State administration and administrative law].* Yuridicheskaya literatura.

7. Madvaliyev, A. P. (Ed.). (2008). *O'zbek tilining izohli lug'ati [Annotated dictionary of the Uzbek language].* National Encyclopedia of Uzbekistan.

8. Odilqoriyev, H. T. (2019). *Ma'muriy huquq [Administrative law].* TSUL Publ.

9. President of the Republic of Uzbekistan. (2023, September 11). *On the "Uzbekistan – 2030" strategy (Decree No. UP-158).* https://lex.uz/ru/docs/6600413

10. Qodirov, Sh. H. (2018). *Ma'muriy huquqbuzarliklar va javobgarlik [Administrative offenses and responsibility].* Adolat.

11. Republic of Uzbekistan. (2023). *The Constitution of the Republic of Uzbekistan.* https://lex.uz/docs/6445145

12. Republic of Uzbekistan. (1994). *Code of the Republic of Uzbekistan on Administrative Responsibility*. Lex.uz. https://lex.uz/docs/97664

13. Russian Federation. (2001). *Code of the Russian Federation on Administrative Offenses*. ConsultantPlus. https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_34661/

14. Supreme Court of the Republic of Kazakhstan. (2016, December 22). *On certain issues of the application by courts of the norms of the General part of the Code of the Republic of Kazakhstan on Administrative Offenses (Normative Resolution No. 12).* https://adilet.zan.kz/rus/docs/P160000012S

15. Supreme Court of the Republic of Uzbekistan. (2018, November 30). *On certain issues concerning the application by courts of legislation regulating the adjudication of administrative offense cases* (Resolution of the Plenum No. 35). https://lex.uz/docs/4116801

16. Supreme Court of the Republic of Uzbekistan. (2025). *Statistical indicators on the activities of courts*. Sud.uz.

17. Veremeenko, I. I. (1975). *Administrativnaya otvetstvennost v sovetskom prave [Administrative responsibility in Soviet law].* Yuridicheskaya literatura.

18. Xamedov, I. A., & Muxamedov, O. Kh. (Eds.). (2017). *Ma'muriy huquq [Administrative law].* Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan.

YURIDIK FANLAR AXBOROTNOMASI
ВЕСТНИК ЮРИДИЧЕСКИХ НАУК
REVIEW OF LAW SCIENCES

Huquqiy ilmiy-amaliy jurnal
Правовой научно-практический журнал
Legal scientific-practical journal

2026-yil 1-son

VOLUME 10 / ISSUE 1 / 2026
DOI: HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.ROLS.2025.10.1.